

## Отанинг вафотидан кейин унинг яқинларига силаи раҳм қилиш



15:58 / 23.01.2025 1737

لَصَيِّفٍ وَتَوَمَّ دَعْبُ هَابِ لَصَيِّفٍ نَادَارًا نَمَّ بِطِخْلٍ لَنْبُ رُمُعَ لَاقٍ لَاقٍ تَبَاتٍ نَع  
عُنَاوُخٍ

Отанинг вафотидан кейин унинг яқинларига силаи раҳм қилиш

Собитдан ривоят қилинади:

**«Умар ибн Хаттоб: «Ким отасига унинг ўлимидан кейин силаи раҳм қилмоқчи бўлса, унинг ака-укаларига силаи раҳм қилсин», деди».**

**Шарҳ:** Ота вафот этиб кетди. Бола ўтиб кетган отасига силаи раҳм қилмоқчи. Агар у отасининг ака-укаларига – амакиларига ният билан яхшилик қилса, худди отасига яхшилик қилгандек бўлади. Чунки одатда

амакилар доимо жиянлардан катта бўладилар. Зотан, Набий соллаллоху алайҳи васаллам: «Отаси йўқнинг отаси амакисидир», деганлар.

Демак, ота йўқ пайтида амаки отанинг ўрнига қолади. Шунинг учун амакиларни эҳтиром қилиш, уларнинг дуосини олиш, уларга яхшилик, эҳсон ва силаи раҳм қилиш худди отага қилган яхшиликлар ўрнига ўтар экан.

يُفُوهَابَأَلصَيِّئِنَبَحْأَنَمَ: لَأَقْرَبُاطْخُلْإِنْبَرَمُعْنَأَانَعَلَب: لَأَقْرَبُيِنَأْنُبَلِلِتَبَاثَنَع  
هُدَعَبِهَيَبَأْنَأُوخِإِلصَيِّلَفِهَرَبَق

Собит Бунанийдан ривоят қилинади:

**«Бизга Умар ибн Хаттобнинг «Ким отасига қабрида силаи раҳм қилишни истаса, отасининг ака-укаларига силаи раҳм қилсин», дегани етган».**

*Ибн Ҳиббон ва Бағавий ривоят қилишган.*

**Шарҳ:** Қаранг, ота-она дунёдан ўтиб кетганларидан кейин ҳам фарзандларда уларнинг ҳақлари қолар экан. Фарзанд қабрида ётган отасига ҳам яхшилик қилиши мумкин бўлиб, бунинг учун у отасининг ака-укаларига яхшилик қилиши етарли экан.

«إِنِّي لَأُوقِي مَلَسَوَهُوَيَلَعُهُلِلِإِيْلَصِهَلِلِأَلْوَسْرُتَعَمَس: لَأَقْرَبُيِنَأْنُبَلِلِإِدْبَعَنَع  
بَأَلِإِيْلَوِي: يِنَعِي «يَلَوِي نَأْدَعَبِهَيَبَأْدَوْلَهَأَلْجِرِلِإِلصَيِّئِنَأْرَبَلِرَبَأ

Абдуллоҳ ибн Умардан ривоят қилинади:

**«Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васалламнинг шундай деганларини эшитдим: «Яхшиликларнинг энг яхшиси киши отасининг яхши кўрганларига яхшилик қилишидир. У кетганидан кейин».**

**Яъни отаси вафот этганидан кейин».**

**Шарҳ:** Бола бу дунёдан ўтган отасига яхшилик қила олмаяпти. Унинг отамга яхшилик қилай, деган нияти бўлса, отасининг яхши кўрган кишиларини зиёрат қилсин, уларга яхшилик қилсин, уларни ҳурмат қилсин, отасининг ўрнига уларни эҳтиром этсин. Бу билан худди отасининг ўзига яхшилик қилгандек бўлади, отасининг руҳи шод бўлади.

Бу ҳадисдан ўғил ёки қиз фарзанд ота-онасини чиндан ҳам севса, уларга вафотларидан кейин ҳам яхшилик қилишда давом этишни истаса, улар

дўст тутган кишиларни ота-онасини ҳурмат қилгандек ҳурмат қилиб, уларга моддий ёрдам, хайр-эҳсонлар ва бошқа яхшиликлар қилиб туриши лозимлигини билиб оламиз.

وَوَيْبَ أَلْأَقْسُ وَأَطْرِبِ هَلْ لِدْبَعٍ نَأْ لِحَرْوَعِ، وَأَيْفُسُ يَبْأَنْبَ لَطَنْحِ نَعِ  
لِحَرْوَعِ لَأَق. أَلْفُ رُظْنِ أَفِ هَبْ يَنْدُهُتَ تَنْكُ أَمَ لَأَقِ؟ يَنْيْ صُوتَ أَمَ تِمْ لَأَبِ  
هَلْ لِي شَمَفٍ، وَسَرَفٍ نَعِ هَلْ لِدْبَعٍ لَزَنْفُ لِحَرْوَعِ... ذِي هَعَمَ أَنْ أَوْ هَلْ لِدْبَعِ أَمَ نِي بَفِ  
هَنْضَتْ حِ أَيْتَحِ

Ҳанзала ибн Абу Суфёндан, у бир кишидан ривоят қилади:

**«Абдуллоҳ ибн Товус ўлим тўшагида ётган отасига: «Нимани васият қиласиз?» деди.**

**«Менга ҳадя қиладиган нарсангни фалончига қил», деди.**

**Ўша киши (ровий) айтди: «Абдуллоҳ кетаётган эди. Мен у билан бирга эдим. Бирдан мазкур киши чиқиб қолди. Абдуллоҳ отдан тушди ва юриб бориб, уни қучоқлади».**

**Шарҳ:** Абдуллоҳ ибн Товус отаси ғарғара ҳолида ётганида, яъни касали оғирлашиб, ўлим яқинлашганида «Нимани васият қиласиз?» деб сўради. «Менга ҳадя қиладиган нарсангни фалончига қил», деди отаси.

Яъни **«Менга ҳадя қилиб юрадиган нарсангни, мени хурсанд қиладиган нарсангни фалончига қилиб юргин»**, деб бир дўстининг исмини айтди.

Ровий айтади: «Абдуллоҳнинг отаси вафот этганидан кейин бир куни у билан бирга кетаётган эдик. Отаси айтган ҳалиги одам кўриниб қолди. Шунда Абдуллоҳ отидан тушиб, югуриб бориб, мазкур одам билан қучоқлашиб сўрашди». Яъни отасининг васиятига амал қилиб, унинг дўстига шу даражада ҳурмат кўрсатдики, бу билан у худди отасига яхшилик қилгандек бўлди.

Ибн Умар розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Сафарда бир аъробий ўтиб қолди. Ўша аъробийнинг отаси Умар розияллоҳу анҳунинг дўсти бўлган эди. Аъробий: «Фалончининг ўғлимисан?» деди.

«Ҳа», деди Ибн Умар ва орқасидан эргаштириб юрадиган эшакни беришга амр қилди. Бошидан салласини ечиб, унга берди. Шунда у билан бирга



**«Ота-онанг яхшилик қилиб юрган кишиларга яхшилик қилсанг, ўша ҳам яхшилик бўлади. Аллоҳ азза ва жалла учун бир-бирлари билан алмашувчи ва боғланувчилар...»**

**Шарҳ:** Демак, ким ота-онаси яхшилик қилиб юрган одамга улар ўтиб кетганларидан кейин яхшилик қилса, ана ўша иши ўз ота-онасига қилган яхшилик каби бўлади, Аллоҳнинг йўлида силаи раҳм, бир-бири билан хайр-баракани алмашиш бўлади.

**«Яхшилик ва силаи раҳм» китоби 1-жуз.**

Ушбу китоб Ўзбекистон Республикаси Дин ишлари бўйича қўмитанинг 2022 йил 5 октябрдаги 03-07/7613-рақамли хулосаси асосида тайёрланган.